

UM  
RUM  
E  
EINZIA  
UM



DIVITIARUM  
EVANGELICARUM  
FESTIVALIUM

*Disquisitio IX*

PRÆSIDE

CHRISTIANO GUEINZIO

Gymnasii Hallensis

Rectore

*Respondente*

ANDREA NECKIO

Querfurtensi Sax.

*In Festo Annunciationis Mariæ.*

*A. O. R. cl. DC. III.*

---

HALLIS SAXONUM.

*Prelo Hæredum Melchioris*

*Oelschlegely.*

V I R I S

*Admodum Reverendis, Amplissimis, Consultissimis, Doctissimis & Spectatissimis,*

Dn. ADAMO MEISNERO P. L. Cas. Eccles. Querfurtensis vicinarumque Superattendenti præcellentissimo.

Dn. { (ANDRÆ HUNOLDO) } ejusdē Reip.  
{ JACOBO HERLICIO } Coss. pru-  
{ CHRISTIANO Ge- } dentissim. &  
{ nennichen } meritissimis.

Dn. JOHANNI BLOCHBERGIO, Scholæ ibidem Rectori fidelissimo.

Dn. CHRISTIANO BERLICHIO Ecclesiæ Querfurt. Archidiacono vigilantissimo.

Dn. CHRISTOPHORO GRYSELIO Diacono ibidem pientissimo.

Dn. CHRISTOPHORO LENGRIHTIO Civi Querfurtensium primario, Mercatori felicissimo.

*Dnn. Patronis, Mecœnatibus & Favoribus omni honoris & amoris magmento atatem suspiciendis*

*exercitium hoc D. D. D.*

*RESPONDENS.*



ANALYSIS  
**EVANGELII**  
 IN FESTO  
 ANNUNCIATIONIS  
 MARIÆ

*Luc. 1. à v. 26. usq. ad 39.*

PRÆFAMEN.



*Abraham Gen. 24, 3.*  
 filio sponsam quaesurus, ser-  
 vorum ad id delegit pruden-  
 tissimum & honoratissimum;  
 ita Deus Angelorum preci-  
 puum in proxenetam sponse sponsarū. Quem-  
 admodum id pluribus declaratur in Evan-  
 gelio.

THESIS I.

In quo habetur nuncii ablegatio, ubi  
 circumstantiæ denotatio. v. 26. In quo est

Q

partim

partim temporis: In mense autem sexto. *A tempore nimirum, quo conceptus fuit Johannes Baptista, uti habet Theophyl. in cap. 1. Luc. quippe qui Christi fuit prodromus, Ela. 40, 3. Malach. 3, 1. Est q̄, secundum Patrum sententiam est mensis Martius die 25. quo ex Adamus creatus putatur; ut quo die Adamus primus conditus est ex gleba terra, eodē secundus Adā è cælo Christus, 1. Cor. 15, 47. conciperetur: dum 70. hebdomada, quas idem Gabriel olim Messia adventu destinaverat, Dan. 9, 24. ad fatalem periodum decurrerant. Ita promissiones divina confirmabantur. Ut discamus quicquid Deus in verbo suo vel promittit, vel credendum proponit certò evenire. Unde Augustin. serm. 31. de verbis Dom. promissorum suorum Deus nobis chirographum fecit, non debendo, sed promittendo. Fidelis quippe Deus est, Deut. 32, 4. omnes promissiones ejus Amen, 2. Cor. 1, 19. nec est quasi homo ut mentiatur, Num. 23, 19. Neq̄, mentitur Hebr. 6, 8. Ergò habet Augustin. enarrat. in Psalm. 62. stultus est, qui non vult credere pauca, que restant, cum videat tam multa esse impleta, qua tunc non erant, quando promittebantur.*

2. Partim loci, ubi inseritur causa administra legationis: missus est angelus Gabriel

briel. Quo potissimum Deus usus in opere redemptionis, quemadmodum idem Danieli revelavit, Dan 9, 21. Siquidem, ut ait Gregor. hom. 34 ad hoc ministerium summum Angelum venire dignum fuerat, qui summum omnium annuntiabat. Qui idcirco privato nomine recensetur, ut per vocabulum, quid in operatione valeat, signetur: Gabriel enim Dei fortitudo nominatur. Per Dei ergo virtutem nunciandus erat, qui virtutum Dominus, & potens in pralio ad debellandas potestates aeras. Sic aliàs manifestant Angeli Christi nativitatem, Luc. 2, 10. indicant ejus fugam, Matth. 2, 13. notam faciunt adscensionem, Act. 1, 10. Quae quidem Angelorum ad hominum ministerium missio, uti habet Bonaventura, concordat: charitati 1. divinae, quae in hoc manifestatur dum nobilissimos spiritus intimam sibi charitate conjunctos ad salutem nostram mittit; charitati 2. angelicae, dum videntes nos suo auxilio contra Diaboli insultus indigere, ad ministerium nostrum se offerunt Deo; charitati 3. humanae, quae quia debilis est, indiget foveri, nutriri & excitari.

3. Et causa primaria: à Deo, Ut qui est autor nostrae salutis, ut merito exclamare cogamur cum Bernhardo, serm. 12. in Psalm. qui

Q<sup>2</sup>

habi-

habitat: Domine, quid est homo, quia inno-  
tuisti ei? aut quid apponis erga eum cor tuum?  
apponis cor erga eum, geris pro eo solitudinē,  
curam illius habes, deniq; mittis ei unigeni-  
tum tuum.

4. Et additur circumstantia loci ge-  
neralis: in civitatem Galilææ. Inferioris. Si-  
gnificat verò Galilæa migrationem. Ut osten-  
deretur nobis vel migrandum esse ex hac vita,  
cum Deus migraverit è cælo, vel migrandum  
à pristina vitâ, hujus revolubilis mundi, uti  
loquitur Theophyl. qui rotatur & rotat, ut  
vivamus novam & meliorem vitam.

5. Et specialis: cui nomen erat Na-  
zareth. Qua nominis quidem splendore, Na-  
thanaële iudice, Joh. 1, 46. obscura, situs ta-  
men conditione florens: unde & à flore nomen  
accepit. Hinc Bernhardus super missus: in  
Nazareth annunciatur Christus nasciturus,  
quia in flore speratur fructus processurus. No-  
men igitur civitatis, in qua concipitur, expri-  
mit statum operis & finem temporis ad quem  
venit. Cum enim Christus in Nazareth con-  
ciperetur jam hyems transierat. Tempus igitur  
floris advenit, fructus appropinquavit, omni-  
bus se exhibuit, medicinam confecit, sensum  
refecit, corona peccatoribus venit. Quin sicut  
flos



*flos de flore sine mixtione ; ita de matre salvo  
virginitatis decore processit, habet Albertus  
Magnus cap. 33. Et est flos campi, non horti,  
quia uti campus sine ullo humano adminiculo  
flore non seminatus ab aliquo, nõ defossus sar-  
culo, non pinguefactus fimo ; sic omnino virgi-  
nis alvus floruit, habet Bernhard, serm. 2. Ad-  
ventus.*

6. Et personæ denominatio. v. 27. In  
quo objectum, quod indefinitè ponitur ab  
accidente qualitate : ad virginem. Debit  
enim esse semen mulieris, Gen. 3, 15. Et quidem  
debebat nasci ex virgine, Esa. 7, 14. Illum enim  
solum, ait August. l. de virginit. c. 5. *virginitas  
decenter parere potuit, qui in sua natiuitate  
parem habere non potuit. Sicut enim, quod  
Tertull. habet lib. de carne Christi cap. 7.  
in virginem adhuc Evam inceserat verbum  
destructorium vite, ut quod per eiusmodi se-  
xum abierat in perditionem, per eundem sexum  
redigeretur in salutem.*

7. Definitè exponitur per statum com-  
muniter : desponsatam viro. Ne ab infide-  
libus tanquam illegitimè natus abjiceretur, ha-  
bet Ambros. super Luc. ne temerata virgini-  
tatis adureretur infamia, cui gravis alvus cor-  
ruptela videretur insigne præferre. Maluit ex-

go aliquos de suo ortu, quàm de matris pudore dubitare. Sciebat enim teneram esse virginis verecundiam & lubricam famam pudoris; nec putavit ortus sui fidem matris injuria astruendam. Servatur itaq; sancta Maria, sicut pudore, integra; ita inviolabilis pudore virginitas. Et viro verè desponsata sed virgo, quia est Ecclesie typus, quae est immaculata, sed nupta. Etiam similiter ut virginitas & matrimonium contra haereticos alteri istorum detrahentes, honoraretur.

8. Specialiter, quoad nomen viri: cui nomen Joseph. Sponsione nimirum promissa, nondum verò ab ipso in domum deducta, neq; cognita, attestante ipsamet in hoc capite N. 37. Et desponsatio, secundum Niceph. lib. 2. c. 3. Histor. Eccles. facta videtur anno aetatis Mariae 15. Josephi verò, juxta supputationem Sculteti 70, ut ab ipsa exhiberetur ipsi ministerium.

9. Quoad stirpem: de domo David. Secundum promissiones Davidi factas, 2. Sam. 7, 12. 1. Paral. 22, 20.

10. Per titulum: & nomen virginis Maria. Quod nomen ab amaritudine originè trahere volunt. Syriacè enim Domina appellatur, ut quae Dominum parere debebat. Non  
à cæ-

à casu hoc nomen habuit, sed speciali instinctu,  
ut quæ mater omnium sanctorum, dum sanctis-  
simum peperit, quæ ipsa virgo pura, intacta &  
inviolata.

11. Et habetur rei narratio, cujus ex-  
ordium est angeli salutatio. v. 28. In quo ab  
effectu, gestus: & ingressus Angelus ad eam.  
Cœlestis ille legatus Gabriel ad Mariam. Dum  
ergo ingressus dicitur Maria domi commora-  
ta intelligitur, Hieronym. ep. 7. ad Lætiam,  
illam in cubiculo suo sedisse, & vaticinium,  
Esa. 7. 14. legisse existimat. Bernhard. hom. 3.  
sup. missus est, asserit, quòd ingressus in secreto  
subiculo, ubi clauso super se ostio oravit patrem  
in abscondito. Ut discat virgo, uti habet Au-  
gust. de sobr. & virgin. c. 2. de vitare primitus  
publicos conspectus, platearum frequentiam,  
atq; in domo posita operi lanificio, vel divina le-  
ctioni insistat, nec oculis erectis aut latis, sed  
vultu demisso procedat, ne in se viles amores in-  
ducat, ne pereat, nec aliis pereundi causa ex-  
istat.

12. Et affatus, cujus forma: dixit ave.  
Omnibus siquidem gentibus hoc familiare, ut  
in primo congressu occurrentibus benè precari  
soleant. Syrus habet pax tibi. Ideoq; directæ  
salutatio ad Mariam, non ad Deum: unde

Q

ora-

oratio esse nequit, cum oratio sit ad Deum locutio, uti ait Augustin. in Psal. 85. Et hanc Judaeis usitatam salutandi formulam graeci fontes in Novo Testamento modo per vocem  $\chi\alpha\iota\rho\epsilon$ . Matth. 28, 9. modo per equipollentia verba, Luc. 24, 36. reddunt: ut nihil aliud sit ave, quam vive, etiam secundum originem Punicam, pro quo Daniel, cap. 2, 4. *Cheji* usurpat. Neq; tamen semper est venerationis indicium vera, cum & Judas dixerit ave Rabbi, Matth. 26, 49. & milites ave Rex Judaeorum, Marc. 15, 18.

13. Et causa absoluta, quoad subiectum: gratia plena. Seu beneficio affecta, ut includatur & causa efficiens & ipsum beneficium, cui multum est beneficium exhibitum: quasi dicat, uti habetur in Syriaco, valde Deo grata ex gratia singulari, dum facta ex Deipara, uti Angelus annunciat, Luc. 1, 30. & ipsa fatetur v. 49, nempe fuit plena gratia justificationis, de qua Ephes. 1, 6. qua communis cum reliquis fidelibus, etiam gratia sanctificationis, dum majore gradu ornata, non tantum quoad excellentiam prerogativa singularis, sed etiam quoad donorum sanctificantium majorem gradum; utq; mater Domini. Unde longè aliter dicitur Christus plenus gratiâ Joh. 1, 14.

14. Et quoad votum: Dominus tecum. *Quemadmodum accipitur optativè ista formula, Jos. 1, 17. 1. Sam. 17. & 20, 13. dum angelus Maria favorem gratuitum, presentiam & auxilium Dei optat; etiam indicativè 1. Sam. 10, 7. 2. Sam. 7, 3. ita de officio pariendi filium Dei gratulatur. Inde Augustinus: Dominus tecum non tantum per essentiam, potentiam, qualiter est in omnibus rebus, nec solum per gratiam, eo modo est in sanctis hominibus, sed etiam per carnis assumptionem: quòd corpus divinitati unicum fuit formatum de B. virginis sanguinibus purissimis, & intra viscera virginis latuit 9. mensibus, serm. 18. de temq, & Gregor. Neo Cæsar. super missus.*

15. Et respectiva: Benedicta tu inter mulieres. *Ob benedictum semen, Gen. 3, 15. in quo omnes populi benedicendi, Gen. 22, 18. quemadmodum & ipsa se prædicat beatam, Luc. 1, 48. Non quòd tu benedicta, inquit Bernhard. hom. 3. super missus est, ideò benedictus fructus ventris tui, sed quia iste te prævenit in benedictionibus dulcedinis, ideò tu benedicta. Ut nõ intelligatur copia donorum, sed privilegium, quod præ aliis mulieribus, cum quibus comparatur, ex gratia Dei facta sit Dei genitrix.*

16. Et Mariæ perturbatio, v. 29. In quo causa: illa verò videns. *Tum præter opinionem apparuit in majestate quadam cœlesti & forma viri, habet Ambros. lib. 2. de virgin. uti solent boni angeli; quia apparent ex divina dispensatione, uti scriptura hinc inde abundè testatur. Sed videntur rarò à malis, porissimum à bonis. Ut discamus, quo si velimus etiam bonos angelos videre, simus boni.*

17. Et effecta, quoad affectum: turbata est sermone ejus. *Non turbatione incredulitatis, sicut Zacharias, sed turbatione admirationis, ait Lyra. Solent enim, habet Bernh. super missus, serm. 6. virgines semper esse pavida, & nunquam secure, scientes se in vasis fictilibus thesaurum portare preciosum; & nimis arduum esse angelicè vivere inter homines & in terris more cœlestium versari. Unde omne novum suspectas reddit insidias. Quod autem turbata est, verecundia fuit virginialis, quòd non perturbata, fortitudinis. Ut discamus pudicitiam & verecundiam esse decus inventutis. Unde ait Ambros. lib. 3. de virgin. virginem prius mihi sua gravitas annunciet pudore obvio, gradu sobrio, vultu modesto, & prænuncia pudicitie anteeant signa virtutis.*

18. Quoad ratiocinium seu cogitatum:

tum: & ratiocinabatur qualis esset salutatio ista. Mirabatur novam formulam, ait Ambrosius lib. 2. in cap. 1. Luc. benedictionis, quam nunquam est ante comperta. Atq; ita putavit & cogitavit, quod prudentia est & modestia. Unde idem Ambros. claudere vas tuum, ne unguentum effluat. claudere virginitatem verecundiam loquendi & abstinencia gloriandi. Quae enim sermone garrula, loquacitate verbosa, curiositate superflua iudicari, secundum Augustin. lib. de sobr. & virgin. cap. 2. casta non poterit, sed prostituta, & ad luxuriam magis accensa. Vestite ergo vos serico pietatis, habet Tertull. lib. de cultu feminae. c. 13. byssino sanctitatis, purpuram pudicitiae: Taliter pigmentata, Deum amatorem habebitis.

19. Et negotium, ubi narratio: & est angeli annunciatio, quoad propositionem, respectu consolationis. v. 30. In quo iterum causa: & ait angelus ei. Non enim tantum apparet, verum etiam docet & informat. Ut discamus bonorum Angelorum indicium & officium, uti etiam in nativitate negotio apparuit pastoribus, & insimul eos allocutus.

20. Et materia, per remotionem metus: ne timeas Maria. Quo eam ad attentionem excitet, & ad observationem informet.

Ue

*Ut discamus pavidos solari, turbatos informare.*

21. Et per rationem : invenisti enim gratiam apud Deum. *Non meritis, sed ex gratia, Qui enim, ait Chrysoft. apud Deum habet gratiam, non habet quod timeat. Non quia creasti, ut Deus, inquit Albertus Magnus, serm. 3. de annunc. quia servisti, ut angelus, perdidisti, ut Adam, emisti, ut Simon Magus, abscondisti, ut infidelis doctor, sed quia restituiisti gratiam increatam, & cum illo omnem creaturam, & spiritualemente & corporalem. Ut discamus omnia nobis dari gratis : vocamur, 2. Timoth. 1, 9. regeneramur, 1. Pet. 1, 3. justificamur, Rom. 3, 24. salvamur, Tit. 3, 4. gratis. Unde Fulgent. l. 1. ad Monimum : Accepimus gratiam pro gratia, gratiam glorificationis pro gratia justificationis indebita, ut gratia justificationis omne meritum, nullum deleat indebito beneficio. Ideoque si merita nostra aliquid facerent, ad damnationem nostram venirent, habet Augustinus in Psal. 43. Imò, ait Anselmus, lib. de mens. crucis, si homo mille annis serviret Deo etiam ferventissime, non mereretur ex condigno dimidium diem esse in regno cœlorum. Ideoque invenire gratiam non est gratiam promereri, sed in*

*gra.*



gratia esse, uti Gen. 6, 8. & 18, 3. usurpatur, colligiturq; exemplo Abrahami, Rom. 4, 1.

22. Et respectu conceptionis, v. 31. In quo modus respectu subjecti, ubi præmittitur: & ecce. Tanquam nota attentionis, quæ ostendentis verbum est, uti loquitur Chrysohom. 37. in Matth. & non tam insolitam ac inauditam rem, quam celeritatem h. l. denotat, insinuans cum hoc ejus verbo celebratam esse conceptionem.

23. Subjicitur subjectum: concipies in utero. In utero dixit, ait Theophyl. sup. h. l. ut ostendat Dominum ex ipsius virginali utero incarnatum substantialiter. Fuit enim in utero Marie verè ex massa sanguineâ conceptus, in eodem formatus, per 9. menses gestatus, & tandem in lucem editus, ut verus homo. Unde & filius Marie vocatur, Matth. 1, 16. natus de muliere, Gal. 4, 4. Inde Cyrillus I. propheticus: Emanuelem ex muliere natum certè credamus, neq; illustrem illam summâq; admiratione dignam nostræ naturæ gloriam, si certè sapimus, aspernemur. Suscepit namq; unigenitus non propriam: hanc enim ratione, nihil dignitatis nostræ accessisset. Et Leo inquit epist. II, ad Julian. Nec quisquam potest in eo capite gloriari, in quo asserit naturam suam non haberi.

24. Et

24. Et effectum consequens : & pater filium. *Filius enim nobis dari Messias debebat, Esa. 9, 6. Recte ergo vocatur Deipara, Matth. 1, 20. & mater eius, Joh. 2, 2. Atque ita in ipso Christo Jesu Domino nostro uniuscujusque nostra portio, caro & sanguis, ait August. lib. meditat. c. 15.*

25. Et accidens : & vocabis nomen eius Jesum. *Quae verba sunt mandantis, Luc. 2, 21. Matth. 1, 21. Et Salvatorem significat, ut ipse Angelus interpretatur. Ut discamus solum Christum esse nostrum Salvatorem, quia ob salutem generis nostri venit, ait Theophyl.*

26. Et declaratio respectu descriptionis. v. 32. *In quo quoad naturam, in genere: hic erit magnus. Ut qui verus Deus, & super omnes reges maximus, magnus majestate, magnus potentia, magnus gloria, & altissimus super omnia, Psal. 9, 7. Rom. 9, 5. cuius potentia non terminatur, nec excluditur, nec includitur, habet Origenes hom. 5. in diversis.*

27. In specie : & filius Altissimi vocabitur. *Magnus quidem fuit & Johannes, sed non ob hoc Altissimi filius. Theophyl. sup. h. l. Ille quasi homo magnus, hic quasi Deus magnus, habet Ambros. Vocabitur autem filius Altissimi, non quod revera non esset, & vel ad opti-*

optivus tantum foret, vel titulum duntaxat filii sustineret, sed quia revera filius Dei. Sicut unus; sicut equalis, origine, non adoptione, veritate, non nuncupatione; nativitate, non creatione, ait Hilar. l. 3. de Trinit. Inde Theophyl. vocatur filius Altissimi, quia par erat homo. Nam quia una fuit hypostasis, revera filius Altissimi fuit filius virginis, & fuit quidem ante secula filius Altissimi verbum, sed non vocabatur, neque cognoscebatur. Postquam autem incarnatum est, & apparuit in carne, tunc & vocatus est filius Altissimi, quia par erat & miracula faciebat. Si enim revera non esset, nec revera vocari posset.

28. Quoad personam seu officium: & dabit ei Dominus sedem patris eius. Audiens vero, ait Theophyl. thronum sive sedem Davidis ne putes sensibile quoddam regnum, sed divinum, non corporale, sed spirituale, non temporale, sed caeleste. Dedit autem ei non secundum divinam, sed humanam naturam regnum David olim & semini eius promissum, & sedem istam secundum vocationem, habet Ol. 1, 7. Intelligiturque eius officium regium, consistens in gubernatione Ecclesiae, in justitia, Rom. 5, 1. in gaudio Spiritus S. Rom. 14, 17. in remissione peccatorum, Col. 1, 14. in illuminatione vite, 1. Tim. 4, 10.

29. Et

304

29. Et respectu durationis, v. 33. In quo illud regnum describitur ratione objecti: & regnabit super domum Jacob. *Hoc est, inter Israelitas, & per synecdochen inter pios, ubi exercet dominium suum.*

30. Et ratione termini positivè: in æternum. *Secundùm varicinium, Exod. 15, 10. & in seculum seculi, Psalm. 69. Juravit enim Dominus servo suo David usq; in seculum, Psal. 89, 4.*

31. Et negativè: & regni ejus non erit finis. *Christus enim regnabit in æternum in his terris potenter dominando in medio inimicorum, Psalm. 110, 3. gratiosè per ministerium verbi & sacramentorum, & gloriosè in futuro seculo, ubi erit Deus omnia in omnibus, 1. Cor. 15, 28.*

32. Et confirmatio, ubi tùm Mariæ suscitatio, v. 34. In quo causa: Dixit Maria ad Angelum. *Ubi audiit quid Deus de se fieri velit. Ut discamus prius auscultare, postmodum interrogare.*

33. Et res ipsa per interrogationem: quomodo fiet istud? *Non, ait Theoph. quasi diffidens dixit quomodo erit mihi istud? sed ut prudens & intelligens; ut discat modum, quia ante non legerat, licet legerit futurum.*

Non

Non enim quemadmodum fieret vel Prophe-  
ta tantofuerat revelatum. Tantum enim my-  
sterium non hominis fuit, sed angeli ore pro-  
mendum, ait Ambros. super h. l. Neq; enim  
omne quomodo incredulitatis & temeritatis  
est iudicium, sed etiam docilitatis testimoni-  
um. Nec, quod habet Bonaventura h. l.  
querit modum faciendi, sed ut consentiat.

34. Et per rationem: quoniam vi-  
rum non cognosco. Iosephum quidem spon-  
sum agnoscebat, nondum tamen in eius do-  
mum deducta erat, Matth. 1. 18. Inde Nyffe-  
nus in nativit. Dom. audi predicam virginis  
vocem, angelus partum nunciat: at illa virgi-  
nitati inheret, & integritatem angelica de-  
monstrationi anteponendam iudicat, sed an-  
gelo fidem habet, nec a proposito recedit suo. Ve-  
discimus Christum omnino ex virgine natum,  
uti predictum Esa. 7. 14. Virgo enim conce-  
pit, virgo gravida, virgo in partu, virgo post  
partum. Preclara ergo illa virginitas, & glo-  
riosa foecunditas, ait August. serm. 10. de  
tempore.

35. Tum angeli informatio, argu-  
mento desumpto partim à causa principali,  
quæ est Spiritus S. obumbratio v. 35. In quo  
antecegens quoad causam: & respondens

R

angelus,

angelus, dixit ei. *Ut qui propterea missus erat, quò partim aunnunciaret, partim informaret. Ut discamus respondere interrogantibus.*

36, Quoad formam in genere: Spiritus Sanctus superveniet in te. Notatur causa efficiens vel efformans humanitatem Christi, & est Spiritus S, qui dicitur supervenire in Mariam; non quoad actionem communem, quia sic concurrit ad quorumvis generationem, Job. 10, 8. Psalm. 139, 5. sed quoad actionem singularem & extraordinariam. Sic Act. 1, 8. eadem phrasis usurpatur, simulq; etiam potentem & repentinam: quia, ut habet Gregor. Spiritu adveniente mox fuit verbum in utero, mox intra uterum verbum caro. Hinc à Spiritu S. dicitur conceptus, non *οπεργητικῶς* seu materialiter, sed *δημιουργικῶς* seu efficienter. Unde & monitus Joseph, ne timeret accipere Mariam pro uxore, quia quòd in eà ex Spiritu S. Matth. 1, 18. & 20. Ergò Spiritus S. concepit opere, qui fecundum reddens uterum & condens carnem cum consubstantiali verbo, habet Theophyl. massamq; conceptionis superventu suo sanctificavit.

37. Et in specie: virtus Altissimi ob-  
umbra-

umbrabit tibi. Syrus simpliciter vertit: obteget, sed major est emphasis in obumbrare. Nam in V. T. adhibebatur ad notandam singularem presentiam tum gratiosam, Deut. 33, 12. tum majesticam Exod. ult. v. 33. In N. T. metaphoricè denotat peculiarem presentiam, protectionem & impletionem. Sicut avis, inquit Theophyl. obumbrat pullos suos; ita & divina virtus totam virginem apprehendit. Sumitur verò virtus Altissimi pro filio Dei personaliter, ut qui appellatur virtus Patris, 1. Corinth. 1, 24. Inde Beda hom. de Annunciat. Sol, i. e. divinitas Christi tegimine se humane nature quasi umbraculo quodam obtegit; quo mediante virginis eum ferre viscera sufficerent. Sicq; virtus Altissimi obumbravit ei, dum divina Christi potentia eam presentialiter implevit, ut capi posset ab eà, substantià se nostre mortalitatis obnubilavit. Et Gregorius lib. 33. moral. c. 3. quia umbra non aliter exprimitur nisi per lumen & corpus, virtus Altissimi virginem obumbravit, quia in eius utero lux incorporea corpus sumit. Ut discamus splendorem glorie, Hebr. 1, 3. descendisse è throno majestatis, & Mariam inumbrasse. Simus ergò Christi tabernaculū, sic erit Christus nobis umbraculum.

38. Consequens describitur ab effectu ratione qualitatis: ideo quod natum sanctum. *Quia Sanctus sanctorum*, Dan. 9, 24. segregatus à peccatoribus, Hebr. 7, 26. imò & sanctificatio nostra, 1. Corinth. 1, 30. Ut discamus nos quidem habere peccatum ab Adamo, sed sanctitatem à Christo.

39. Respectu appellationis: vocabitur filius Dei. *Verè & realiter propter arctissimam unionem personalem. Verbum enim caro factum est*, Johan. 1, 14. non immutans, quod erat, sed assumens quod non erat, ait Nazianz. orat. 2. in sanct. lavac.

40. Et adjuncta rei possibilitate per speciale exemplum, ubi Elisabethæ gravidæ allegatio v. 36. in quo iterum præmittitur: & ecce! *Particula attentionis & observationis, quia multa quidem & magna legis antiquæ miracula, uti habet Geometra, mare divisum, & rursus collectum, petra exsudans aquarum rivos, flumina discissa & cohibita, sol retentus, nubes præcurrrens, columna ignis progrediens, fons amarus melle fluens, virga sicca flores germinans &c. steriles parientes, vetula germinantes præter rationem quidem, non tamen sine fructu.*

41. Et exponitur subjectum, quoad appel-



pellationem : Elisabetha. *Qua significat quietem: Et vere fuit, quia super eam etiam quievit gratia Domini.*

42. Quoad cognationem : cognata tua. *Quia fuit, uti habet August. lerm. 25. ad fratres in Eremo, filia Ismael, qua fuit soror Anna matris Domini nostri. Quamquam enim caeterarum tribuum viris non licebat ducere ex aliena tribu uxores; sacerdotibus tamen sive Levitis, ex quorum tribu Et Zacharias erat, licebat ducere uxorem ex quacumque vellent.*

43. Prædicatum ab accidentibus quoad commune, respectu modi : & ipsa concepit filium. *Qua narratio in hunc finem directa, ut, qui supra naturam conceptum dederat sterili daturus crederetur Et virgini, ait Lyra, uti constat ex historia.*

44. Et temporis generalis : in senectute sua. *Ut discamus fecunditatem esse à Deo, uti colligitur ex Gen. 30, 22. adeo, ut senes etiam parere possint, uti constat de Hanna 1. Sam. 1, 5.*

45. Et specialis : & hic mensis sextus est ei. *Atque ita Johannes fuit conceptus mensis septemb. die 23. Elisabetha autem se occultavit post conceptionem menses 5. Luc. 1. 14.*

R 3

mensis

mensis sequentis sexti, seu Martii die 25. Christus conceptus, & Decembr. die 25. natus.

46. Quoad peculiare: quæ vocatur sterilis. Cum pervenit ad provecam aetatem & sic ad gignendum emortua, uti Paulus loquitur de Abrahamo, & Sara, Rom. 4, 19. Ut discamus sterilitatem quidem suis bonis non carere, & felices eos vocari Luc. 23, 29. interim Deo possibile esse, ut etiam pariant.

47. Et universale effectum, ubi Dei mirabilis operatio v. 37. In quo prædicatum: quia non erit impossibile apud Deum. Ipse namq; cum sit natura Dominus cuncta potest, cum velit, qui cuncta peragit & disponit vite mortisq; lora gubernans, habet Chrysost.

48. Subiectum: Omne verbum. Hoc est omne, quod dixit Dominus, ut qui omnipotens Gen. 17, 1. Zach. 18, 6. omnia enim, quæcunq; voluit, fecit Psalm. 115, 3. cuius dicere facere Psal. 33, 39. Dei posse velle est, & non posse nolle. Tertul. advers. Prax. cap. 10. Quoties verò Deus dicitur quedam non posse, ait Anselm. lib. 2. cap. 17. nulla in eo negatur potestas, sed insuperabilis significatur potentia & fortitudo. Et impotentia impossibilium potentia signum est, habet Theodoret. dial.

dial. 3. contra hæres. *Illud ergo, non est impossibile apud Deum ullum verbum, intelligendum est de iis, qua natura divine congruunt: Horum enim nihil impossibile Deo.*

49. Et Mariæ astipulatio, v. 38. In quo summam: dixit autem Maria. *Ut ostendatur quid tandem conclusit.*

50. Explicatim, quoad affatum respectu status: *Ecce ancilla Domini. Vide humilitatem, inquit Ambrosius, dum se ancillam Domini nominat. Eo ipso namq, nullam sibi prerogativam tanta gratia vendicat. Inde Bernhardus hom. 4. super missus: Ecce ancilla domini. Ecce mater Domini legitur. Ut discamus humilitatem. Sic Rachel se ancillam nominat, Gen. 33, 7. Hanna 1. Sam. 1, 16. Esther. Esth. 2, 9. Amicus ergo humilitatem, cui semper debetur, ut quis crescat, ait Leo, epist. 90.*

51. Quoad assensum & approbatum: fiat mihi secundum verbum tuum. *Vide devotionem, dum obsequium & fidem exprimit: estq, verbum tam assentientis quam optantis: quasi diceret, ait Theophyl. tabula pictoria sum, pingat pictor quod voluerit faciat Deus quod voluerit. Hinc Patres docent non ante, sed post hæc verba factam fuisse con-*

ceptionem Christi. Hec enim facta est quasi  
 conjux Dei, & caro nostra facta est quasi con-  
 jux verbi. Ut discamus credere & verbum  
 Domini summam rationem esse: Cassiodo-  
 rus lib. 4. de incarnat. Dom. Rationem qua-  
 ris hic? non reddo. Deus hoc dixit, verbum  
 illius summa ratio est, sola mihi ad credulita-  
 tem sufficit persona dicentis.

§2. Et eventus: & discessit ab illa an-  
 gelus. Qui accepto virginis consensu mox  
 caelestia repetit, quasi peracta legatione, cujus  
 potissima pars & finis erat incarnatio verbi.  
 Ut discamus expeditis rebus nos recipere ad  
 officium nostrum.



### NOTAE.

**M**ense sexto angelus Gabriel) Con-  
 sidera angelum virginem non in  
 publico, sed domi, & in rerum divinarum  
 meditatione suspensam invenisse; ut di-  
 scas si angelica conversatione frui velis,  
 domi manere, & orationibus vacare.

Tur-

II.

**T** Urbata) Considera Mariam turba-  
ri, quia tantâ laude se indignam pu-  
tabat ; ut discas humilitatem, quæ solet  
non in virtutes inquirere, sed in defectus.

III.

**A** Ngelus dixit : Spiritus S. superve-  
niet ) Considera Dei potentiam &  
Marie humilitatem & assensum ; ut  
discas quàm primum ad divinum servi-  
tium vocaris, fidem & humilitatē prestare

CASUS I.

An omnia ad naturæ captum  
sint revocanda ?

**V** Idetur: quia 1. Deus autor naturæ,  
quam non destruit, sed fecit bonam,  
Gen. 1, 31.

2. Omnia presumuntur regulariter,  
quia regula tam diu inhaerendum, donec  
probetur exceptio Bald. in l. si tutor. 6.  
in fine C. de serv. p g. dat. manum.  
Capreol. in l. 2 p. 185. C. de pact. inter-  
emt. & vendit. l. 3. ff. de usufruct. & quæ  
us. consum.

R 5

3. R. 8.



3. *Ratio sana exemplis proponenda*  
 c. sana. dist. 9.

*Contra: 1. apud Deum nullum verbum impossibile Luc. 1, 58.*

*2. Etiam ratio admittit multa fieri supra naturam à Deo, quia omnia consummare magnitudine virtutis suæ potest J. 5. in fin. ff. de concept. Digest.*

*3. Exempla confirmant. Sic habetur in l. un. C. de Præfecto prætorio Africæ in præfatione, quod Christiani, licet evulsa radicitus linguæ à Vandalis, tamē locuti sint pœnas suas miserabiles. Sic & Honorichus eadem sevitia usus adversus Catholicos cum ab iis impetrare non posset, ut Arii doctrinam sequerentur. Legimus mutum ita natum post abscissam linguam statim locutum & refutasse Arrianam heresin, uti habet Æneas Gazæus in Theoph. charact. Idem habet Procopius, se vidisse Constantinopoli lib. 2. de bell. Vandal. Idem habet Victor Utiensis lib. de persecut. Africæ, & Forcatal, in cupidine Jurisperito c. ult. in fin.*

fin. Paulus Diacon. in Odoarico Cujaci lib. 19. observat. c. 6. & Gotofred<sup>us</sup> ad l. dictam.

*Tandem: Rarò quæ fiunt in iis miraculum est, Novell. 105. de consult. c. quantum.*

*Ad contraria: 1. Fall. secund. quid. In iis Deus non destruit naturam, quæ supra naturam, sed potius perficit, & se Dominum esse ostendit. Si enim Princeps potest præter solitum facere, cur non Deus?*

*2. Fall. etiam secundum quid: inhaerendum regula, sed si exceptio probata, regula non valet Socin. lib. 1. cons. 67. n. 4. & si contrarium probatum c. cum Ecclesia Sutiina 3. sub fin. Schurf. cent. 1. cons. 90. c. 14. si quidem exceptio firmat regulam in casibus nõ exceptis arg. l. quaesitum 12. §. idem respondet 43. ff. de fund. & instr. legat.*

*Ad 3. Fall. causa si nimirum exempla non concordant cum rei veritate, aut sint contra bonos mores. Tum enim nequidem præsumenda sunt talia.*

AR

## CASUS II.

An corrupta ab alio sit repudianda?

**N**on videtur: 1. quia nec Joseph repudiavit suam, Matth. 1, 19.

2. Nimum serò accusat maritus mores in uxore, qui illos ducendo tacitè probare videtur l. si uxor. 13. §. fin. ff. ad L. Jul. de adult. l. cum mulieres 47. ff. solut. matri. prius explorare debuisse.

3. Si propter animi labe uxorem ducit, etiam quis repudiare non potest c. 2. X. de divort. neq; etiam propter corporis vitia eam dimittere debet: prius verum ex l. penult. circ. fin. C. de repudiis, & c. 29 c. 1. etiã in iure Canonico c. 2. X. de divort. siquidẽ matrimoniũ, quod subsequitur, omnia purgat c. super X. de eo qui cogi consang. Gloss. c. venient ad nos X. de sponsal. Wesembecius de ritu Nupt. num. 8.

4. Et in c. unica in fine 205. q. 1. expressè habetur: qui ducit corruptam, quam putat esse castam vel virginem, non potest eam dimittere.

5. Si



5. Si sponsa sponsam ob amissum pudorem repudiare nequit c. 23. q. 6. neq. sponsus sponsam; siquidem quod quisq. juris in alium statuit, eodem ipse jure utatur ff. l. toto tit. Et conjuges ad paria judicantur c. 32 q. 1 & 5.

6. Habemus exempla in factis ubi tale matrimonium contractum non rescissum, uti de Osea c. 1, 2. constat, de Salomone qui vitiatas ab aliis retinuit.

7. Si quis eum agrum, quem putavit uberrimum, sterilem inveniat non rescinditur emptio c. 29. q. 1.

Videtur: 1. quia Scriptura vult ut femina talis lapidibus obruatur Deut. 22, 21.

2. Quia Joseph propterea commendatur, quod voluerit deserere suam, uti habet Osiand. Matth. 1, 19.

3. Jus canonicum inquit: qui retinet adulteram fatuus est, c. dixit 32. q. 1. in sponsa autem etiam adulterium committitur, l. si uxor. §. Divi, 3. ff. ad l. Jul. de adult.

4. Nulla est martialis affectio, quia forma rei defuit Novell. Leonis 93. in  
fin.

fin. Et uti maritus cum polluta ita am-  
 gvis cum cane c. præterea cum locum.  
 X. de Spons.

5. Etiam si quis mulierem emit pro  
 virgine contractus nullus ex l. emto. 11.  
 §. si quis ff. de actio. emti. dolus enim  
 malus vitiat contractum si legitime pro-  
 batur in iudicio l. & eleganter ff. depositi.  
 matrimonium autem est bonæ fidei con-  
 tractus Jason. §. fuerat. n. 13. Instit. 4. de  
 actio.

6. Etiam scelera sic manerent impu-  
 nita, quod contra ll. & justitiam Gentil,  
 lib. 6. de nuptiis. c. 13. Arumæus ex-  
 ercit. 2. q. 15.

7. Etiam illa repudianda sponsa, quæ vi-  
 de virginata arg. c. quemad. X. de jure,  
 uti & propter vitia corporis etiam à juratis  
 sponsalibus recedere licet. At longè gra-  
 vius quod ex violata pudicitia c. raptor.  
 27. q. 2. & ibi gloss. Cucus lib. 5. instit.  
 major. tit. 10. n. 62. Bocer. class. 1. dis. 19.  
 th. 78 ad finem. Kizzel. synt. matrim.  
 c. 8. theor. 13. lit. B. Speckhan cent. 2.  
 clas. 2. q. 7. Schneid. in instit. part. 4. de  
 divor-

divortio, q. an ratione erroris n. 59. c. 4. seqq. Reus, conf. 5.

*Ad contraria: 1. Fall. cause. Illa etiam virgo fuit, & mansit. Unde admonitus ab angelo nō debuit deserere, Hoc loco non de virgine quæritur, sed de scorto. Et tamen voluit eam deserere, nisi etiam admonitus fuisset, non retinisset. Retinuit verò, cum nō haberet causas suspitionis certas.*

*Ad 2. Fall. secund. quid. Si eam nimirum lenocinio adulteravit. l. 47. ff. solut. matrim. aut si conniveat ad ejus stuprum, quam postea duxit l. si uxor. 13. §. in fin. ff. ad L. Juliam de adult. secus verò, si non probavit. Etenim alteri fraus sua prodesse non debet l. 1. ff. de dolo malo.*

*Ad 3. Fall. cause. Alia ratio labium animi, quæ emendari possunt, sed vitium corpori illatum non itidem. l. un. in fine C. de rapt. virginum. & plura sunt conjuncta, quia corpus corrumpi nequit, nisi prius animus c. non potest. 32. q. 5.*

*Ad 4. jus Canonicum hac in parte liberū relinquit, nec cogit. Penes Papam quidē est*  
man-

*mandandi auctoritas, sed alios manet obsequendi necessitas c. Ecclesia 7. Mariæ X. de constit. & c. quamvis 21. dist. c. cuncta. 9. q. 3. Error enim est non simplicis qualitatis, sed substantialis Hemming. in tract. de matrim.*

*Ad 5. petitio principii. Nam omnino potest accusare auth. ubi Salicetus & Dd. C. de repudio. Et à viro penitus abstinere. Novell. 117. c. 9. Carol. const. v. art. 120. quia equalia delicta equalibus pœnis punienda l. viro atq; uxore, ff. solut. matrim. quomodo tol.*

*Ad 6. Fall. causa. Illi retinerunt quod ipsis integrum, sed tamen potuissent, si voluissent, repudiare. Sunt præterea consilii ex quo nulla obligatio l. consilii ff. de R. I. consilium non est necessitatis c. quod præcipitur 14. q. 1. l. 2. in fin. ff. mandati. Et facti talia exempla, non juris.*

*Ad 7. Fall. cons. Nullum simile idem; Et tantum dicit ex parte c. in causis X. de re judi. ex quo nihil inferri potest l. Papi- nianus ff. de minori 25. annis l. penul. ff. de pactis.*

**N**Ex erat ut Christus nondum delapsus  
olympo:

Ast ubi factus homo de Etatis instar erat.  
Angelus in sexto dum missus mense penetrat  
Mœnia Nasaridos, quam Galilæa tenet.  
Illic desponsata viro, cui nomen Joseph,  
Ex Davide fuit virgo Maria sata.  
Angelus ingrediens ad eam sic insit: aveto!  
Est Dominus tecum, tu benedicta cluis.  
Illa videns turbata nimis formidine, secum  
Sic arbitratur: qualia verba refert!  
Angelus at contra: nolito Maria timere!  
Es quia chara Deo, plena favore Dei.  
Concipies utero pariesq; puerpera natum,  
Cui nomen Iesu nobile iussa dabis.  
Hic erit æterni, magnusq; vocabitur idem,  
Filius, & sedem debet habere patris.  
Inq; domo Jacobi adum regnabit in ævum,  
Ejus & imperii nullibi finis erit.  
Inde Maria refert: istud dic quomodo fiet  
Angele? nullius sum mihi gnara viri.  
Angelus è contra veniet tibi Spiritus, umbra  
Sicut, natus erit filius ipse Dei.  
Et Cognata tibi sterilis grandævaq; prægnans  
Nunc mensis sextus quo gravis illa fuit.  
Quod loquitur divina potest implere potestas:  
Omne potest verbum, vult quod, & omne  
facit.

Em



02 A 572  
(1/2)

ULB Halle 3  
003 808 483



1017

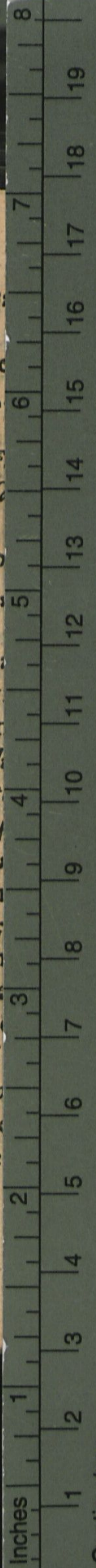
EVANG.

CHRIST

HALL

Q2 C





Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

VITIARUM  
GELICARUM  
TIVALIUM

*disquisitio IX*

PRÆSIDE

ANO GUEINZIO

anasi Hallensis

Rectore

*respondente*

E A NECKIO

erfurtensi Sax.

*annunciationis Marie.*

D. R. cl. J. C. III.

LIS SAXONUM.

*eredum Melchioris*

*Oelschlegely.*